

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת בשלח
תשפ"ד

(שנה ז', גליון מס' 326)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

פרשת בשלח התשפ"ד

"לֶחֶם מַשְׁנֶה"

א. "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי, לָקְטוּ לֶחֶם מַשְׁנֶה - שְׁנֵי הַעֲמֹר לְאָחָד, וַיָּבֹאוּ כָּל נְשֵׂאֵי הָעֵדָה, וַיִּגִּידוּ לַמֹּשֶׁה. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם, הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה, שֶׁבַתוֹן שֶׁבַת קֹדֶשׁ לַיהוָה, מִחֵר אֶת אֲשֶׁר תֹּאפּוּ אִפּוֹ וְאֶת אֲשֶׁר תִּבְשְׁלוּ בִשְׁלוֹ, וְאֶת כָּל הָעֵדָף הַנִּיחֹו לָכֶם לַמִּשְׁמֶרֶת עַד הַבֶּקֶר. וַיִּנְיחוּ אֹתוֹ עַד הַבֶּקֶר, כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה, וְלֹא הִבְאִישׁ, וְרָמָה לֹא הִיָּתָה בּוֹ. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, אֲכָלְהוּ הַיּוֹם, כִּי שֶׁבַת הַיּוֹם לַיהוָה, הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֵהוּ בַשָּׂדֶה. שְׁשֶׁת יָמִים תִּלְקַטְהוּ, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבַת לֹא יִהְיֶה בּוֹ", (שמות, טז', כב' - כו').

"רְאוּ כִּי יְהוָה נָתַן לָכֶם הַשְּׁבַת, עַל כֵּן הוּא נָתַן לָכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי לֶחֶם יוֹמִים, שְׁבוּ אִישׁ תַּחֲתָיו, אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי", (שמות, טז' - כט').

ב. שבת, היא מקור הברכה, וכפי שכתב ה"זוהר הקדוש"¹ :

"וְכָלֵהוּ שִׁיתָא יוֹמִין, מֵהָהוּא שְׁלִימוֹ מִתְבָּרְכֵן"² .

וכן כתב עוד ב"זוהר הקדוש"³ :

"כָּל בְּרַכָּאן דְּלַעֲיָלָא וְתַתָּא, בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תִּלְיִין"⁴ ,

¹ פרשת "יתרו", דף פח' ע"ב.

² דהיינו:

שכל ששת הימים הבאים לאחר השבת, מתברכים מכוח קדושת השבת.

³ שם, דף פח' ע"א.

⁴ דהיינו:

שכל הברכות שבעולמות העליונים והתחתונים, תלויים ביום השביעי, שהוא יום השבת.

ויעויין עוד, בדבריו של רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א, על מאמר הכתוב ⁵,
"וַיִּבְרָךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ, כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכֹל מְלַאכְתּוֹ - אֲשֶׁר בָּרָא
אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת":

**"ולמה שפירש בזהר, כי ביום השבת משתלשל השפע של כל ששת ימי
המעשה,**

יכוין על זה אומרו 'ויברך', כי בו ציווה ה' את הברכה, לחיות העולמות."

ג. על מאמר הכתוב הכתוב ⁶, "וַיְהִי יְהִי אֶת יוֹסֵף, וַיְהִי אִישׁ מְצַלִּיחַ, וַיְהִי
בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרַיִם", כתב רבינו הרי"ח הטוב זיע"א ⁷:

"נראה לי בסייעתא דשמיא -

דידוע, יעקב אע"ה, יש בשמו ז' הוי"ת ⁸,

כי מספר 'יעקב', עולה מספר ז' הוי"ת ⁹, שהם של ז' ספירות: חסד, גבורה,
תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות,

שהם שבעת ימי השבוע ...

אך יוסף הצדיק ע"ה, שמו מספר ששה הוי"ת ¹⁰,

שהם כנגד ששה ימי החול, וכנגד שבת - לא יש לו שם הוי"ה.

⁵ בראשית, ב' - ג'.

⁶ בראשית, לט' - ב'.

⁷ בספרו הקדוש "בן איש חי דרשות", על פרשתן.

⁸ היינו:

מילת "יעקב", עולה בגימטריא למניין 182,

וכמו כן, ז' פעמים שם הוי"ה, עולים בגימטריא למניין זה.

⁹ וכדלעיל בהערה הקודמת.

¹⁰ היינו:

מילת "יוסף", עולה בגימטריא למניין 156,

וכמו כן, ו' פעמים שם הוי"ה, עולים בגימטריא למניין זה.

ועניין אשת פוטיפרע, היה בשבת,

ולכן, צריך לו שמירה בשבת יותר.

על כן ¹¹, 'וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף' -

שחיבר עמו, עוד שם אחד משמות הוי"ה, כדי להשלים לו כנגד יום השביעי.

ואז ¹², 'וַיְהִי אִישׁ' -

ראשי תיבות: את יום שבת, או: את יום שביעי - 'מַצְלִיחַ' ¹³.

ולכך ¹⁴, 'וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמְצָרִי' -

באין מורא ופחד, כי עתה נשלמו בו ז' הוי"ו"ת, כנגד כל שבעת ימי השבוע."

ד. את מאמר הכתוב ¹⁵, "יַעֲשֶׂה פְרָעָה, וַיִּפְקֹד פְּקָדִים עַל הָאָרֶץ, וְחָמַשׁ אֶת
אָרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְעַת שָׁנֵי הַשָּׁבַע", תירגם אונקלוס:

"יַעֲבֹד פְרָעָה, וַיִּמְנֵי מְהִימְנִין עַל אָרְעָא, וַיִּזְרֹז יַת אָרְעָא דְמִצְרַיִם בְּשִׁבְעַת שָׁנֵי
שׁוֹבְעָא".

והנה, פירוש המילים "וימנני מהימנין", הינו, ימננה אנשים נאמנים.

והדבר צריך ביאור:

היכן מונחים מילים אלו, בתוך המילים "ויפקד פקדים"?

וראיתי בספר הקדוש "בן לאשרי - ברכה משולשת" ¹⁶, שביאר בזה, על פי
הספרים הקדושים:

¹¹ בראשית, לט' - ב'.

¹² בראשית, לט' - ב'.

¹³ בראשית, לט' - ב'.

¹⁴ בראשית, לט' - ב'.

¹⁵ בראשית, מא' - לד'.

¹⁶ להגה"ק רבי יצחק הכהן הוברמן זיע"א, הצדיק מרעננה,

בביאורו לפרשתו, ח"א, עמודים תקצג'-תקצד'.

שבכל מקום שכוח הרע נמצא בתוקפו, סימן הוא שיש שם הכנה גדולה לענייני קדושה,

ומחמת שהיו המצריים שטופי זימה גדולים ביותר¹⁷, והיתה בהם טומאה גדולה עד למאוד,

הוצרך הקדוש ברוך הוא, להוריד את יוסף הצדיק למצרים, בכדי שיתן שם הכנה של קדושה, לאותם ס' ריבוא נשמות שיהיו שם.

וטעם הדבר, שדווקא יוסף הצדיק הורד לשם:

הוא מחמת שמידת ה"יסוד", שהיתה בו ביוסף הצדיק, אשר זיו איקונין שלו היה דומה לשל יעקב אע"ה¹⁸ - אשר היה דומה לאדם הראשון קודם החטא¹⁹,

היותה, כוח משקל כנגד זוהמת מצרים,

וכמו שדרשו רבותינו ז"ל²⁰:

"יוסף ירד למצרים, וְגָדַר עֲצָמוֹ מִן הָעֶרְוָה, וְנִגְדְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּזָכוֹתָיו".

וידוע²¹, שכל דבר הנמצא ברשותו של האדם, הוא משורש נפשו,

ובפרט, באוכל שברשותו.

ואם כן, כאשר יוסף הצדיק, הוא היסוד של מידת ה"יסוד",

¹⁷ כמאמר הכתוב (בראשית, מב' - ט'), "עָרוֹת הָאֶרֶץ".

וכמאמר הכתוב (יחזקאל, כג' - כ'), "וְזָרְמַת סוּסִים זָרְמַתָּם".

¹⁸ וכפי שכתב רש"י הקדוש בריש פרשת "וישב" (בראשית, לז' - ג').

¹⁹ בבא מציעא, פד' ע"א.

ועיין עוד ב"תיקוני הזהר" (תיקון ע', דף קכח' ע"ב), ובביאור "מתוק מדבש" - להגה"ק רבינו דניאל פריש זיע"א.

²⁰ ויקרא רבה, פרשה לב', ה'.

²¹ "תולדות יעקב יוסף", פרשת "בא".

"דגל מחנה אפרים", פרשת "לך לך".

"מאור עיניים", פרשת "ואתחנן".

אזי, כל האוכל שברשותו, שייך בקדושה זו.

ולפיכך, סיבב הקדוש ברוך הוא, שתהיה התבואה של האומה המצרית, הפרוצים בעריות, אצל יוסף הצדיק הגדור מן העריות.

ולפיכך, תירגם אונקלוס, את דבריו של יוסף הצדיק:

"וַיִּפְקֹד פְּקָדִים" - "וַיִּמְנֵי מִהִמְנִין", והיינו, תַּמְנָה אנשים נאמנים,

כיוון שלצורך השראת קדושה בתבואה, צריך איש קדוש ונאמן.

והנה, על מאמר הכתוב ²², "וּבְנֵיהוּ בֶן יְהוֹדָע, בֶּן אִישׁ חֵיל, רַב פְּעָלִים מְקַבְּצָאֵל, הוּא הִפָּה אֶת שְׁנֵי אֲרָאֵל מוֹאָב, וְהוּא נָרַד וְהִפָּה אֶת הָאָרֶץ בְּתוֹךְ הַבָּאָר בְּיוֹם הַשְּׁלֵג", דרשו רבותינו ז"ל ²³:

" בֶּן אִישׁ חֵי - שאפילו במיתתו קרוי חי,

רַב פְּעָלִים מְקַבְּצָאֵל - שריבה וקבץ פועלים לתורה,

הוּא הִפָּה אֶת שְׁנֵי אֲרָאֵל מוֹאָב - שלא הניח כמותו, לא במקדש ראשון ולא במקדש שני,

וְהוּא נָרַד וְהִפָּה אֶת הָאָרֶץ בְּתוֹךְ הַבָּאָר הַבּוֹר בְּיוֹם הַשְּׁלֵג -

איכא דאמרי, דתבר גזיזי דברדא, ונחת וטבל ²⁴,

איכא דאמרי, דתנא סיפרא דבי רב, ביומא דסיתוא ²⁵."

²² שמואל ב', כג' - ב'.

²³ ברכות, יח' ע"ב.

²⁴ היינו:

שבניהו בן יהוידע שבר חתיכות קרח, וירד לטבול לקריו, בכדי לעסוק בתורה.

ויעוין בפירושם של "בעלי התוספות" (בבא קמא, פב' ע"ב. בד"ה "אתא איהו"), שנתקשו בזה:

שכן, רק לאחר כמה דורות, תיקן עזרא טבילה לבעל קרי, בכדי לעסוק בתורה?

ותירצו בזה:

שבניהו בן יהוידע, טבל בכדי לאכול חולין בטרה.

²⁵ היינו:

ולפי זה, ביאר בספר הקדוש "בן לאשרי - ברכה משולשת"²⁶. כדלהלן:
דהנה, הגימטריא של מילות הפסוק²⁷, "וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָחִיו, גִּשׁוּ נָא אֵלַי
וַיִּגְשׁוּ", עולים למניין 1195,
וכמו כן, הגימטריא, של המילים, "איש חי טבל ביום שלג, טוב שלט לחם",
עולים למניין 1195.

ללמדך:

שהיה יוסף הצדיק שומר על בריתו, והיה מקדש ומטהר את עצמו,
ומחמת שכך, היה נקרא בשם "איש חי", והיה נקרא בשם "טוב".
ולפיכך, דווקא הוא עצמו, היה "שולט" על ה"לחם" - והיינו, התבואה של
האומה המצרית,

כי השומר על בריתו, משפיע את קדושתו גם על המזון שבאמתחתו.

ומדברי רבותינו אלו, למדנו:

- א. שאדם המקפיד על קדושתו, וטובל לקריו, הרי הוא נקרא "איש חי",
- ב. שאדם המקפיד על קדושתו, וטובל לקריו, הרי הוא נקרא "טוב".

והוסיף עוד לבאר בזה:

דהנה, מילת "לחם", עולה בגימטריא למניין 78,

וכמו כן, ג' פעמים שם הו"ה ברוך הוא, עולים בגימטריא למניין זה,

ללמדך:

שהשומר על בריתו, משפיע את קדושתו ב-ג' עולמות: בריאה, יצירה, עשייה.

שבניהו בן יהוידע, למד ביום אחד מימות החורף, יום שהוא קצר ביותר, את כל ספר "תורת כהנים".

²⁶ להגה"ק רבי יצחק הכהן הוברמן זיע"א, הצדיק מרעננה,

לפרשת "ויגש", ח"א, עמוד תרכו'.

²⁷ בראשית, מה' - ד'.

וכעין עניין זה, ביאר רבינו הרי"ח הטוב זיע"א ²⁸, על מאמר הכתוב ²⁹, "יְיוֹסֵף
הוּא הַשְּׁלִיט עַל הָאָרֶץ, הוּא הַמְשַׁבֵּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ, וַיָּבֵאוּ אֶחָי יוֹסֵף - וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ
אֲפִים אֶרְצָה":

"נראה לי בסייעתא דשמיא -

דידוע, ששם אהו"ה, הרמוז בראשי תיבות ³⁰, 'אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ',

הוא בדעת, ומספרו טוב ³¹ - שהוא כינוי ליסוד, הנקרא טוב,

בסוד ³², 'יֹוסֵף בֶּן שֶׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה'.

שהיסוד עולה עד הדעת, ומקבל הארות משם.

ולכן, אצל יוסף הצדיק ע"ה, נתקיימו אוצרות התבואה, ומילא כנגדם אוצרות
כסף,

דכתיב ³³, 'וַיִּבְדְּעַת חֲדָרִים מְלֵאוֹ, כָּל הוֹן יָקָר וְנָעִים'.

וזה שנאמר, 'יְיוֹסֵף הוּא הַשְּׁלִיט' -

צרף אות ה' ד'הַשְּׁלִיט', עם תיבת 'הוא', יהיה צירוף אהו"ה ³⁴.

²⁸ בספרו הקדוש "בן איש חי דרשות".

²⁹ בראשית, מב' - ו'.

³⁰ בראשית, א' - א'.

³¹ היינו:

שם אהו"ה, עולה בגימטריא למניין יז',

וכמו כן, מניין טוב, עולה בגימטריא למניין זה.

³² בראשית, לז' - ב'.

³³ משלי, כד' - ד'.

³⁴ היינו:

מילת "הוא", עולה בגימטריא למניין 12,

וכשנוסיף לזה, את האות ה', של מילת "השליט", נגיע למניין 17,

כמניין שם אהו"ה.

יען, כי 'הוא המְשַׁבֵּיר' -

צרף אות ה' של 'המְשַׁבֵּיר', עם תיבת 'הוא', יהיה גם כן צירוף צירוף אהו"ה³⁵.

רצונו לומר - כי שם אהו"ה, 'מְשַׁבֵּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ'."

ה. על מאמר הכתוב בפרשתן³⁶, "וְרָאוּ כִּי יִהְיֶה נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת, עַל כֵּן הוּא נָתַן לָכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי לָחֶם יּוֹמָיִם, שָׁבוּ אִישׁ תַּחֲתָיו, אֶל יְצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי", דרשו רבותינו ז"ל³⁷:

"כל עסקה של שבת כפול -

עומר, כפול, 'שְׁנֵי הַעֲמָר לְאֶחָד'³⁸,

קורבנם, כפול, 'וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כִבְשִׁים'³⁹,

עונשה, כפול, 'מִחֻלְלֶיהָ מוֹת יוֹמָת'⁴⁰,

שכרה, כפול, 'וְקָרְאתָ לַשַּׁבָּת עֲנִי, לְקַדּוֹשׁ ה' מְכַבְּד'⁴¹,

אזהרתה, כפול, 'זְכוּר'⁴² ו-'שְׁמוֹר'⁴³,

³⁵ היינו:

מילת "הוא", עולה בגימטריא למניין 12,

וכשנוסיף לזה, את האות ה', של מילת "המשַׁבֵּיר", נגיע למניין 17,

כמניין שם אהו"ה.

³⁶ שמות, טז' - כט'.

³⁷ "ילקוט שמעוני" לפרשתן, רמז רסא'.

³⁸ שמות, טז' - כב'.

³⁹ במדבר, כח' - ט'.

⁴⁰ שמות, לא' - יד'.

⁴¹ ישעיה, נח' - יג'.

⁴² שמות, כ' - ז'.

⁴³ דברים, ה' - יא'.

מזמורה, כפול, 'מזמור שיר ליום השבת' 44 ."

ויעויין מה שכתב בזה הגה"ק רבינו שמשון דוד פינקוס זיע"א 45 :

"מטעם זה, שעניינה של שבת כפול, נוהגים אנו לברך ולבצוע על לחם משנה בכל סעודה,

וכך נפסק בטור 46 : **בוצע על ב' ככרות, דכתיב 47, 'לקטו לחם משנה'.**

ולכאורה, זהו דבר תמוה מאוד -

הן אותו לחם משנה האמור בתורה, נאמר לגבי יום שישי,

שבכל יום שישי, ירדה מהשמים כמות כפולה של מן, עבור יום שישי ושבת,

מהיכן נובע, אפוא, המנהג לאכול לחם משנה בשבת, הרי בשבת עצמה לא היתה כל כפילות?

גם אם המנהג היה לאכול לחם משנה ביום שישי, קושיא זו היתה קשה,

אך על המנהג לאכול בשבת לחם משנה, קשה עוד יותר -

שהרי, מעולם לא אכלו לחם משנה בשבת, אלא, אחד אכלו ביום שישי ואחד בשבת?

זוהי לכאורה קושיא עצומה.

ביאור העניין, נראה כך -

יום שישי, הוא יום מיוחד!

נאמר בפסוק 48, 'לך? הנה, הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, כי כל בשמים ובאֶרֶץ, לך? הנה הממלכה והמתנשא לכל לראשי,

44 תהילים, צב' - א'.

45 בספרו הקדוש "תפארת שמשון" על פרשתן.

46 או"ח, סימן רעד'.

47 שמות, טז' - כב'.

48 דברי הימים א', כט' - יא'.

ולימדונו הקדמונים, כי כאן כתובות שבע המידות של הנהגת הקדוש ברוך הוא:
גדולה - חסד, גבורה וכו',

והמידה השישית, היא יסוד - 'כִּי כָל בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ', ותירגם הזוהר הקדוש⁴⁹ :
"דאחיד בשמיא וארעא",

כלומר, מידה זו, מאחדת שמים וארץ.

ימי השבוע, מחולקים כנגד שבע מידות אלו,

ונמצא, שיום שישי, הוא כנגד מידת היסוד, שהיא המידה השישית,

וזוהי באמת התכונה של יום השישי, לְאַחַד קוֹדֵשׁ וְחוּל.

המובן של איחוד שמים וארץ, יתבאר על פי משל -

ישנו מושג של שותפות, לדוגמא: אדם בעל עסק, מבקש למכור מוצר מסויים,
לשם כך, הוא לוקח לעצמו שותף. הוא עובד בבני ברק ושותפו בירושלים. בסוף
החודש עושים סיכום, ושני השותפים מתחלקים שווה בשווה ברווחים,

נמצא, שהשותף שגר בבני ברק הרוויח גם מהעסקים שנעשו בירושלים, והשותף
שגר בירושלים הרוויח גם מהעסקים שנעשו בבני ברק,

כי כשמתאחדים, לראובן יש את של ראובן ושמעון, ולשמעון יש את של שמעון
וראובן,

אך כשלא מתאחדים, לראובן יש את של ראובן, ולשמעון את של שמעון.

בעולם, יש רוחניות וגשמיות, שמים וארץ,

והמרחק ביניהם הוא עצום, 'כִּי גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ, כִּן גָּבְהוּ דְרָכֵי מַדְרֵגָתְכֶם,
וּמִחְשַׁבְתֵּי מִמְחַשְׁבֵּיתֵיכֶם'⁵⁰,

הקדושה היא קדושה, והחולין הם חולין.

המידה המאחדת בין שמים וארץ, גורמת לכך, שהשמים נעשים שמים וארץ,
והארץ נעשית ארץ ושמים,

⁴⁹ חלק ג', דף רנז' ע"א.

⁵⁰ ישעיה, נה' - ט'.

הגשמיות, היא גשמיות ורוחניות, וכך גם הרוחניות!
ביום שישי, ירד לחם משנה, והיות והתורה איחדה בין שמים לארץ,
אם כן, יום שישי שהוא חול, ושבת שהיא קודש, הפכו להיות שותפים,
נמצא, שביום שישי ישנה מנה כפולה, ובשבת ישנה מנה כפולה.
זהו הסוד של לחם משנה -
לא רק בשבת אכלו מהלחם משנה, אלא, גם ביום שישי אכלו את החלק מהלחם
משנה,
ואף שבסך הכל אכלו לחם אחד,
אך מאחר והוא ניתן בשותפות של יום שישי עם שבת, לכל אחד מהצדדים
בשותפות - השישי והשבת, יש לחם משנה".

ו. בעניין חורבן בית המקדש השני, דרשו רבותינו ז"ל⁵¹ :
"חטאו בכפלים, דכתיב⁵², 'חטא חטאה ירושלים'.
ולקו בכפלים, דכתיב⁵³, 'כי לקחה מיד ה' כפלים'.
ומתנחמים בכפלים, דכתיב⁵⁴, 'נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם'".
ולאור דבריו הנפלאים, של הגה"ק רבינו שמשון דוד פינקוס זיע"א, נראה לבאר
בזה :

⁵¹ איכה רבה, פרשה א', נד'.

⁵² איכה, א' - ח'.

"חטא חטאה ירושלים, על כן לנידה היתה, כל מכבדיה הדילוק כי ראו ערנותה, גם היא נאנחה - ותשב אחור".
⁵³ ישעיה, מ' - ב'.

"דברו על לב ירושלים, וקראו אליה, כי מלאה צבאה, כי נרצה עונה, כי לקחה מיד יהוה כפלים בכל
חטאתיה".

⁵⁴ ישעיה, מ' - א'.

"נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם".

דהנה, בית המקדש הראשון, נחרב, בעבור ג' עבירות החמורות: עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים⁵⁵,

ובית המקדש השני, נחרב, מפני שנאת חנם השקולה כנגד אותם עבירות החמורות⁵⁶.

ומבואר -

שכאשר אין את מידת היסוד, אזי, הנתק בין עם ישראל להבורא ית"ש, גדול הוא לאין שיעור,

וכשם, שמידת היסוד מאחדת בין יום השישי ליום השבת, כך כאשר מידת היסוד בְּטָלָה - הרי היא גורמת לפירוד כפול,

והיינו, פירוד מן הבורא ית"ש, ופירוד מכל השפע הגדול, הבא על ידי מידה גדולה ונעלית זו.

ז. ידועים ומפורסמים דברי רשב"י זיע"א⁵⁷, שכנסת ישראל היא בן הזוג של השבת, וכדלהלן:

"אִמְרָה שֶׁבַת לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם -

לְכַלּוֹן יֵשׁ בְּךָ זִיג, וְלִי אֵין בְּךָ זִיג.

אִמְרָ לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא -

כְּנִסְתִּי יִשְׂרָאֵל, הִיא בְּךָ זִיגְךָ."

ונתקשה בזה⁵⁸, אדונינו הגר"א זיע"א:

שהנה, מטענתה של השבת, "לְכַלּוֹן יֵשׁ בְּךָ זִיג",

משמע, שיום ראשון, הרי הוא בן הזוג של יום שני, וכן הלאה.

⁵⁵ יומא, ט' ע"ב.

⁵⁶ יומא, ט' ע"ב.

⁵⁷ בראשית רבה, פרשה יא', ח'.

⁵⁸ לא מצאתי היכן הוא, אך כך ידוע להביא משמו.

וממילא, שלשבת אין בן זוג.

ולכאורה, היאך ובמה, יהיה יום ראשון בן הזוג של יום שני, וכו'?
ועוד, שבת שובת הקדוש ברוך הוא לשבת, "כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא בֶן זֶגֶד", יש לעיין,
היאך ובמה, פועל הדבר שהם בני זוג?

ותירץ:

שלעולם, אין הכוונה שיום ראשון הוא בן זוגו של יום שני, וכן הלאה.

שכן, כאשר נתבונן בששת ימי בראשית, נראה כדלהלן.

ביום הראשון - נבראו האור והחושך, שהם היום והלילה,

ביום השני - נברא הרקיע שהוא השמים, ונבדלו המים,

ביום השלישי - נבראה היבשה שהיא הארץ, וכמו כן האילנות והדשאים,

ביום הרביעי - נבראו השמש והירח, שהם המאור הגדול והמאור הקטן
והכוכבים,

ביום החמישי - נבראו שרצי המים העופות והדגים,

ביום השישי - נבראו האדם והבהמות.

וממילא, סדרם של בני הזוג, כך הוא:

יום ראשון, הוא בן זוגו של יום רביעי -

שכן, ביום הראשון, ברא הקדוש ברוך הוא את האור ואת החושך,

וביום הרביעי, ברא הקדוש ברוך הוא את המאורות עצמם, שהם השמש והירח.

יום שני, הוא בן זוגו של יום חמישי -

שכן, ביום השני, ברא הקדוש ברוך הוא את השמים,

וביום החמישי, ברא הקדוש ברוך הוא את השרצים והעופות, בכדי שיוכלו לעופף
"על" הארץ.

יום שלישי, הוא בן זוגו של יום שישי -

שכן, ביום השלישי, נבראו היבשה, האילנות והדשאים,

וביום השישי, ברא הקדוש ברוך הוא את האדם, בכדי שיתפלל על הגשמים בעבור האילנות והדשאים - וכמו כן, ברא הקדוש ברוך הוא את הבהמות, שידורו על היבשה.

וממילא, היום היחיד שאין לו בן זוג, הוא השבת.

ולפיכך, אמר הקדוש ברוך הוא לשבת, **"כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל הִיא בֶן זֹוגְךָ"**:

שכן, ביום השבת, שַׁבַּת הקדוש ברוך הוא מכל מלאכתו,

וכמאמר הכתוב ⁵⁹, **"שַׁבַּת וַיִּנְפָשׁ"**.

ומשכך, כאשר נצטוו עם ישראל לשבות ממלאכתם ביום השבת,

הרי הם פנויים ממלאכתם, וממילא, הם מגדילים באותו היום את לימוד התורה שלהם,

וכמאמרם ז"ל ⁶⁰, **"לא ניתנו שבתות וימים טובים - אלא לעסוק בהן בדברי תורה"**.

ולפיכך:

רק הם, יכולים להיות בני הזוג של יום השבת, שכן, אז זיווגם שלם ביותר.

ח. על מאמר הכתוב ⁶¹, **"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ"**, כתב הגה"ק רבינו חיים סינאוני זיע"א ⁶²:

שנוטריקון המילה "בְּרֵאשִׁית", היא, אותיות "שֶׁב-יִרְאֵת",

והנה, המילה "יִרְאֵת", עולה בגימטריא 611,

וכמו כן, המילה "תוֹרָה", עולה בגימטריא 611.

ללמדך, שהרוצה לשוב בתשובה שלימה על חטאיו, ולהיות ירא שמיים,

⁵⁹ שמות, לא' - יז'.

⁶⁰ תלמוד ירושלמי, מסכת שבת, פט"ו ה"ג.

⁶¹ בראשית, א' - א'.

⁶² בספרו הקדוש "עטרת תפארת" (בראשית, א' - א').

צריך לעסוק בתורה הקדושה, אשר היא מכפרת על כל עוונותיו.
ובטעם הדבר, שגדול כוח התורה משאר המצוות, להכניע את היצר הרע, כתב גאון
עוזינו - הרב חיד"א זיע"א⁶³ :
"דע, כי בשעה שאכל אדם הראשון מעץ הדעת, נהנו כל אבריו, חוץ מן הקנה,
לפי שלא דיבר בעת האוכל.
אבל, חוה אמנו, דברה בעת אכילתה⁶⁴, ופגמה אפילו הקנה שלה.
ואפשר, אני אומר -
כי למה הנשים אינם בכלל לימוד התורה, כיוון שהקנה שלהם חס ושלוס פגום,
כידוע מדבריו ז"ל.
אבל האנשים, אשר לפני הש"ס הם נגשים, נאה ויאה להו לימוד התורה, כי
הקנה שלהם אינו פגום".
וביאר בזה מהר"י קורין זיע"א⁶⁵, רבו של הגה"ק רבי חיים סינואני זיע"א :
דהנה, אמרו רבותינו ז"ל⁶⁶, "אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית המדרש",
והנה, "מנוול", עולה בגימטריא 132,
והיצר הרע, אשר הוא סמא"ל, עולה בגימטריא 132 - עם הכולל.
ללמדך, שהיות והאדם שייך בדברי התורה הקדושה, מחמת שלא פגם את הקנה
שלו,

⁶³ בספרו הקדוש "דברים אחדים", דרוש יג',

וכמו כן, בספרו הקדוש "דבש לפי", מערכת ש', אות ו'.

⁶⁴ שאמרה לאדם הראשון לאכול,

וכמאמר הכתוב (בראשית, ג' - ז'):

"ולאדם אָמַר, כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ, וְתָאֵכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ, לֵאמֹר, לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, אֲרוּרָה הָאֲדָמָה
בְּעֵבְרֶיךָ, בְּעֵצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ".

⁶⁵ בספרו הקדוש "מחמדי שמים", ח"ב, עמודים שכו'-שכז'.

⁶⁶ קידושין, ל' ע"ב.

ממילא, כאשר יפגע בו ה"מנוול" שהוא היצר הרע, התיקון היחיד שיש לעשות עמו, הוא, למושכו לבית המדרש -

על ידי עסק התורה הקדושה, בקדושתה ובטהרתה.

ובעומק העניין, כתב הגה"ק בעל "אגלי טל" זיע"א ⁶⁷ :

" ⁶⁸ ובחרתי להדפיס תחילה את הלכות שבת,

יען שבמסכת סוטה ⁶⁹, מצינו - שעל כל מצווה ומצווה, נכרתו עליה ארבעת בריתות: ללמוד, וללמד, לשמור, ולעשות.

ומבואר, שללמוד וללמד, הוא מחלקי המצווה.

ומובן, שכשם ששמירת שבת שקולה ככל המצוות ⁷⁰, כך ללמוד וללמד בהלכות שבת - שקול כללמוד וללמד את כל המצוות.

ועוד, כי על מצוות שבת נצטוו במרה ⁷¹, ומצאתי בדברי הזוהר חדש ⁷² -

שהיו בני ישראל נחוצים לקבל את מצוות שמירת השבת, לתיקון מכירת יוסף,

כי צדיק ושבת וברית, אחד הם.

ובזה יובן, כי מצוות שמירת השבת, נחוצה לתיקון הברית,

ובשמירתה, גורם האדם לעצמו להיות שומר הברית.

ובזה, יובן מאמר חכמינו זכרונם לברכה ⁷³, שמצוות שמירת השבת מביאה את הגאולה,

⁶⁷ בהקדמתו לספרו.

⁶⁸ לשונו הקדוש והטהור, מועתק בזה במעט שינויי לשון, למען ירוץ הקורא בהם.

⁶⁹ לז' ע"א.

⁷⁰ תלמוד ירושלמי, מסכת נדרים, פ"ג ה"ט.

⁷¹ שבת, פז' ע"ב.

⁷² דפוס אמסטרדם, דף כו' ע"א.

⁷³ שבת, קיח' ע"ב.

והוא על פי דברי האר"י ז"ל, על מאמר הכתוב ⁷⁴, 'כִּי גַר יִהְיֶה זָרְעֶךָ' -

שכל הגלויות, באים מחמת פגם הברית,

וממילא, מצוות שמירת השבת, שמתקנת את פגם זה, מביאה גאולה לעולם.

ועל פי זה, יובן נחיצות הלימוד בהלכות שבת, לתיקון פגם זה -

כי תיקון הברית, תלוי ביותר בלימוד התורה,

וביותר בלימוד התורה, בעיון.

ובביאור הדברים, כתב רבינו זיע"א, משמו של אביו הגה"ק בעל "אגודת אזוב" זיע"א:

שעל חטאים של שז"ל ו-פגם הברית, אין מועילה תשובה רגילה.

שכן, תשובה על חטאים רגילים, נעשית על ידי ליבו של האדם,

וכמאמר הכתוב ⁷⁵, "הַשֵּׁמֶן לֵב הָעָם הַזֶּה, וְאֶזְנֵי הַכֶּבֶד, וְעֵינָיו הִשְׁעוּ, פֶּן יִרְאֶה בְּעֵינָיו, וּבְאֶזְנָיו יִשְׁמָע, וּלְבָבוֹ יִבִּין, וְשֵׁב וּרְפָא לוֹ".

ומה שאין כן, בעניין חטאים של שז"ל ו-פגם הברית,

הבאים מן קלקול המוח, ואינם תלויים בקלקול הלב.

ולפיכך, התיקון לחטאים אלו, נעשה, אך ורק על ידי יגיעת המוח - של לימוד התורה הקדושה, ובמיוחד בלימוד בעיון של הלכות שבת, ובכך מתקיימת מטהרתו.

והנה, חטאו של אדם הראשון, היה ביום בריאתו - יום השישי, וכדרשת רבותינו ז"ל ⁷⁶:

"אדם - בו ביום נברא, בו ביום נתפקד, בו ביום חטא, בו ביום מת, בו ביום נוצר, בו ביום נכנס לגן עדן, בו ביום נצטווה, בו ביום אכל,

⁷⁴ בראשית, טו' - יג'.

⁷⁵ ישעיה, ו' - י'.

⁷⁶ אבות דרבי נתן (נוסחא ב', פרק מב').

שנאמר ⁷⁷, 'כִּי בַיּוֹם אֶכְלֶךָ מִמְּנוֹ מוֹת תָּמוּתִי' .

והנה, חטאו של אדם הראשון, נִתְקַן באמצעות "מידת היסוד" שהוא "שמירת אות ברית קודש",

ו"מידת היסוד", היא הספירה השישית מתוך ז' ספירות התחתונות ⁷⁸.

וטעם הדבר, הוא :

שמחמת שְׁפָגַם אדם הראשון "באות ברית קודש", ביום השישי הַמְּכוּן כנגד "מידת היסוד",

לפיכך, צריכים אנו לתקנו, באמצעות "שמירת אות ברית קודש", הנמשכת מ"מידת היסוד".

והנה, על מאמר הכתוב ⁷⁹, 'וַיֵּצֵא קִין מִלִּפְנֵי ה', וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד, קִדְּמַת עֵדֶן', דרשו רבותינו ז"ל ⁸⁰ :

"מֵהֵיכָן יָצָא? ...

רַבִּי חֲמַא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא בַר רַבִּי יְצַחְקָא אָמַר, יָצָא שָׁמַח ...

פָּגַע בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן, אָמַר לוֹ ⁸¹, מַה נַּעֲשֶׂה בְּדִינְךָ?

אָמַר לוֹ ⁸², עֲשִׂיתִי תְּשׁוּבָה וְנִתְפַּשְׂרְתִּי.

⁷⁷ בראשית, ב' - יז'.

⁷⁸ היינו:

חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות.

⁷⁹ בראשית, ד' - טז'.

⁸⁰ בראשית רבה, פרשה כב', יג'.

⁸¹ היינו:

אדם הראשון לקין.

⁸² היינו:

קין לאדם הראשון.

התחיל אדם הראשון מטפח על פניו, אָמַר, כָּךְ הִיא כְּחָה שֶׁל תְּשׁוּבָה וְאֲנִי לֹא
הֵייתִי יוֹדֵעַ!?

מִיָּד עָמַד אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְאָמַר ⁸³, 'מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת' וּגו'.
אָמַר רַבִּי לִוִי, הַמִּזְמוֹר הַזֶּה, אָדָם הָרִאשׁוֹן אָמַר, וְנִשְׁתַּכַּח מִדְּוָרוֹ,
וּבָא מִשָּׁה וְחָדְשׁוֹ עַל שְׁמוֹ, 'מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת'."

ומבואר:

דעיקר התיקון לפגם הברית, נעשה באמצעות שמירת שבת קודש, וכפי שהיה
אצל אדם הראשון,
ברם, שמירת שבת קודש, צריכת להיות משולבת יחד עם עסק התורה - ובייחוד
בלימוד הלכות שבת.

ט. ידוע ומפורסם, מה שכתבו רבותינו זיע"א, בגודל מעלת לימוד המשניות,
כתיקון לפגם הברית. וכדלהלן:

א. כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ⁸⁴:

"יזהר לקבוע לימודו בלילה, במשניות או בזוהר, או שניהם כאחד טובים.

משנה, אותיות נשמה.

וכשקורא סדר זרעים - יכווין לתקן אשר פגם במאכלות אסורות, ובברכות
לבטלה, וכיוצא.

וכשקורא סדר מועד - יכווין לתקן אשר חטא בחילול שבת וימים טובים.

וכשקורא סדר נשים - יכווין לתקן מה שפגם בעריות, ובשבועות ונדרים.

וכשקורא סדר נזיקין - יכווין לתקן מה שחטא ל-ה', במה שהזיק לחבירו, כי
ההזיק עצמו בעי לשלומי.

⁸³ תהילים, צב' - א'.

⁸⁴ בספרו הקדוש "מורה באצבע" (סימן ב', אותיות מ'-מא').

וכשקורא סדר קודשים - יכווין לתקן נשמתו הקדושה אשר הוציאה לחולין, ואשר לא נזהר בשחיטה ובדיקה, ולחיוב כרת, ולתפילות בלא כוונה.

וכשקורא סדר טהרות - יכווין לתקן מה שפגם בנידה וקרי ונטילת ידים".

ב. כתב הגה"ק רבינו חיים פלאגיי זיע"א ⁸⁵ :

"וסמא דכולא, היא התורה ⁸⁶,

שלומד האדם בחיים חיותו, יום ולילה לא ישבות, ובפרט קודם שכיבה וכו'.

ומה גם, אם לומד מְשֻׁנָּה, אותיות נְשֻׁמָּה,

כי בזה מוציא לאור, כל הנשמות שנישבו בתוך עמקי הקליפות.

ונראה טעם פשוט לזה -

כי כיוון שהתורה נקראת ברית, כמו שדרשו רבותינו ז"ל ⁸⁷, על הפסוק ⁸⁸, 'אם לא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה וכו',

אם כן, מהאי טעמא גופיה, התורה מכפרת על עוון פגם הברית.

וגם אם נתחייב מיתה על ידי חטא זה, התורה נותנת לו חיים,

כי גדולה תורה, שהיא נותנת חיים לעושיה, בעולם הזה ובעולם הבא ⁸⁹,

שנאמר ⁹⁰, 'כִּי חַיִּים הֵם לְמַצְאֵיהֶם, וְלִכְל בְּשָׂרוֹ מִרְפָּא'."

⁸⁵ בספרו הקדוש "תוכחת חיים" (פרשת "שמות").

⁸⁶ היינו:

שהרפואה לכל חטאיו של האדם, היא באמצעות לימוד התורה הקדושה.

⁸⁷ שבת, לג' ע"א.

⁸⁸ ירמיה, לג' - כה'.

⁸⁹ אבות, פ"ו מ"ז.

⁹⁰ משלי, ד' - כב'.

והנה, על מאמר הכתוב בפרשתן ⁹¹, "וַיְהִי בַיּוֹם הַשֵּׁשִׁי, לָקְטוּ לֶחֶם מִשֶּׁנָּה - שְׁנֵי הַעֲמֹר לְאֶחָד, וַיָּבֹאוּ כָּל נְשֵׂאֵי הָעֵדָה, וַיִּגִּידוּ לְמֹשֶׁה", כתב מו"ז הגה"ק רבינו יעיש קריספין זיע"א ⁹² :

שמילת "מִשֶּׁנָּה", באה להורות לנו -

שצריך האדם, לחזור בערב שבת על לימודו שלמד בכל ששת ימי המעשה,

שכן, מילת "מִשֶּׁנָּה", היא מלשון "מִשֶּׁנָּה".

והנה, לעיל באות ד', הובאו דבריו של הגה"ק בעל "בן לאשרי - ברכה משולשת" זיע"א :

שמילת "לחם", עולה בגימטריא למניין 78,

וכמו כן, ג' פעמים שם הו"ה ברוך הוא, עולים בגימטריא למניין זה,

ללמדך :

שהשומר על בריתו, משפיע את קדושתו ב-ג' עולמות: בריאה, יצירה, עשייה.

ויעויין עוד מה שכתב רבינו זיע"א בפרשתן ⁹³ :

שמילת "לחם", עולה בגימטריא כמניין "מזלא",

"ונמשך שפע ברכה והצלחה וכל טוב, לכל בני ישראל".

ומעתה, נראה לבאר בזה :

שהעוסק בתורה הקדושה ביום שבת קודש, ובמיוחד בלימוד "מִשֶּׁנָּה והלכות שבת",

אזי, הוא בכלל אלו השומרים אות ברית קודש, המשפיעים מקדושתם ב-ג' עולמות: בריאה, יצירה, עשייה,

וכמו כן, על ידו "נמשך שפע ברכה והצלחה וכל טוב, לכל בני ישראל".

⁹¹ שמות, טז' - כב'.

⁹² בספרו הקדוש "פרח שושנה".

⁹³ בד"ה "דרוש לחם מן השמים".

י. ומעתה, נשכיל ונבין. כדלהלן:

א. במסכת שבת⁹⁴, מצינו לדברי רבותינו ז"ל:

שלכולי עלמא, מעמד הר סיני, היה ביום שבת קודש.

ויעויין עוד, מה שכתב מו"ז הגה"ק רבינו אליהו בן הרוש זיע"א⁹⁵, על מאמר הכתוב⁹⁶, "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי, לָקְטוּ לֶחֶם מִשֶּׁנָּה - שְׁנֵי הָעֶמֶר לְאָחָד, וַיָּבֵאוּ כָּל נְשֵׂי־אֵי הָעֵדָה, וַיִּגִּדּוּ לְמִנְשָׁה":

שהמילים "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי", באו להורות לנו על מעמד הר סיני,

וכפי שמצינו לדרשת רבותינו ז"ל⁹⁷, על מאמר הכתוב⁹⁸, "וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֹקֵר יוֹם הַשְּׁשִׁי" -

"וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֹקֵר יוֹם הַשְּׁשִׁי" - ה' יתירה למה לי?

מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית, ואמר להם: אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו."

ומעתה, נראה לבאר את מאמר הכתוב⁹⁹, "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי, לָקְטוּ לֶחֶם מִשֶּׁנָּה - שְׁנֵי הָעֶמֶר לְאָחָד, וַיָּבֵאוּ כָּל נְשֵׂי־אֵי הָעֵדָה, וַיִּגִּדּוּ לְמִנְשָׁה":

"וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי" - היינו, לימוד התורה הקדושה, אשר ניתנה לעם ישראל ביום שבת קודש, יום ו' בסיוון.

"לָקְטוּ לֶחֶם מִשֶּׁנָּה" - היינו, לימוד משניות והלכות שבת, המקשרות את לומדם עם הבורא ית"ש,

⁹⁴ פח' ע"א.

⁹⁵ בספרו הקדוש "ברכת אליהו" על התורה.

⁹⁶ שמות, טז' - כב'.

⁹⁷ שבת, פח' ע"א.

⁹⁸ בראשית, א' - לא'.

⁹⁹ שמות, טז' - כב'.

ומזככות אותן, למען יתקן את חטאו של אדם הראשון, ויתחבר ביתר שאת אל הבורא ית"ש,

ואזי, הם משפיעות עליו שפע ברכה והצלחה, הנרמז במילת "לְחֶסֶם", הגורמות לו שפע ברכה והצלחה, בבחינת "מזלא", וב-ג' עולמות: בריאה, יצירה, עשייה.

ב. ידועים ומפורסמים, דברי ריש לקיש¹⁰⁰ :

"נכרי שְׁשָׁבַת, חייב מיתה,

שנאמר¹⁰¹, 'וַיִּזְם וְלִילָה לֹא יִשְׁבְּתוּי'."

ובטעם הדבר, נראה :

דהנה, מילת "שבת", מרמזת על מעלת התשובה¹⁰²,

ומעלת התשובה, שייכת אך ורק אצל עם ישראל^{103 104},

¹⁰⁰ סנהדרין, נח' ע"ב.

¹⁰¹ בראשית, ח' - כב'.

¹⁰² וכפי שמצינו אצל אדם הראשון, ונתבאר לעיל באות ח'.

¹⁰³ עיין בדברי רבינו יונה החסיד זיע"א מגירונדי, בספרו הקדוש "שערי תשובה" (שער הראשון, אות א').

¹⁰⁴ וכמו כן, יעויין עוד, במה שכתב איש הא-להים רבינו המבי"ט זיע"א, בספרו הקדוש "בית א-להים", ב-ב' מקומות:

א. בפרק א' של "שער התשובה", כתב רבינו זיע"א:

"והנה, בני נח, כי אזהרותיהם מועטות, שהם ז' מצות בני נח, נענשו על הקלה שבהם עונש מיתה,

וכאמרם ז"ל (עירובין, סב' ע"א. יבמות, מז' ע"ב), בן נח - נהרג על פחות משה פרוטה,

מפני שיכולין להימלט שלא לעבור על אזהרות מועטות.

אבל ישראל, שיש להם שס"ה מצות לא תעשה, והנמשך מהם,

לא יוכלו להיות נשמרים מבלי שיעברו על קצתם.

ולכן, הקדים להם הא-ל יתברך רפואה למכתם, והיא התשובה,

ומזה הצד, תשובת ישראל היא קרובה להתקבל, ומכמה פנים, כמו שיתבאר בפרקים הבאים בעז"ה."

ב. בפרק יג' של "שער התשובה", כתב רבינו זיע"א:

שכן, פגם הברית היה אצל אדם הראשון, ורק עם ישראל שנקראים אדם¹⁰⁵,
שייך באותו התיקון,
וממילא, נוכרי הנוטל את שרביטו של מלך, כמוהו כגוזל, וגורם פגם גדול בין
העולמות.

ג. במסכת שבת¹⁰⁶, מצינו לדרשתו של אביי:

"לא חרבה ירושלים, אלא, בשביל שחיללו בה את השבת,

שנאמר¹⁰⁷, 'וּמְשַׁבְּתוֹתַי הֶעֱלִימוּ עֵינֵיהֶם, וְאַחַל בְּתוֹכָם'."

ובטעם העונש, נראה לבאר:

דמכיוון שמצוות שמירת השבת, פועלת תיקון גדול לפגם הברית¹⁰⁸,

"גם כי התשובה היא מועילה לכל באי עולם,

עם כל זה, יש הפרש בין תשובת ישראל, לתשובת שאר האומות עובדי אלילים, שהיו בשנים קדמוניות,

כי העולם לא נברא, אלא, בשביל ישראל, שיקבלו את התורה, ואם לא יקבלוה אין קיום לעולם.

כי כ"ו דורות, נתקיים בחסד הא-ל יתברך, כנגד הני כ"ו 'כי לעולם חסדו'.

וכן התשובה, אלמלא לא נתקבלה, לא היה קיום לעולם.

וזהו שקדמה במחשבה לבריאת העולם, בכלל השבעה דברים שקדמו לעולם.

וישראל, שיש עליהם עול רמ"ח מצוות עשה, ושס"ה מצוות לא תעשה,

ואי אפשר לעמוד בכללם, מבלי שלא יקיימו איזה מצווה, או יעברו על איזו עבירה,

הם הצריכים לתשובה בכל יום, ובשבילם נבראת."

¹⁰⁵ יבמות, סא' ע"א.

בבא מציעא, קיד' ע"ב.

כריתות, ו' ע"ב.

¹⁰⁶ קיט' ע"ב.

¹⁰⁷ יחזקאל, כב' - כו'.

¹⁰⁸ וכפי שנתבאר לעיל באות ח'.

אזי, בחילולה, אותו הפגם הולך וְגִדֵּל, ומביא חורבן לעולם, וכפי שהיה אצל אדם הראשון שנקנסה עליו מיתה.

ד. על מאמר הכתוב ¹⁰⁹, "וַיְהִי בַיָּמִים הֵהֵם, וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו - וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם, וַיֵּרָא אִישׁ מִצָּרֵי מִכָּה אִישׁ עֲבָרֵי מֵאֶחָיו", דרשו רבותינו ז"ל ¹¹⁰:

" וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם' - רָאָה שְׂאֵין לָהֶם מְנוּחָה.

הִלְךְ וְאָמַר לְפָרְעָה, מִי שְׁיֵשׁ לוֹ עֶבֶד אִם אֵינוֹ נָח יוֹם אֶחָד בְּשָׁבוּעַ הוּא מֵת, וְאֵלוֹ עֶבְדֶּיךָ, אִם אֵין אַתָּה מְנַיֵּחַ לָהֶם יוֹם אֶחָד בְּשָׁבוּעַ הֵם מֵתִים.

אָמַר לוֹ, לָךְ וְעֵשָׂה לָהֶם כָּמוֹ שֶׁתֹּאמַר,

הִלְךְ מֹשֶׁה, וְתַקֵּן לָהֶם אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְנוּחַ".

ובטעם הדבר, שתיקן משה רע"ה לעם ישראל, את יום השבת בדווקא, נראה:

שכן, לצורך תיקון פגם הברית, ולצורך תיקון חטאו של אדם הראשון,

זקוקים עם ישראל, אל מצוות השבת, אשר היא "רזא דברית" ¹¹¹ - וצדיק איהו שבת ¹¹².

המכינה אותם, אל מעמד הר סיני, בה הם קיבלו את התורה הקדושה, המתקנת את חטאו של אדם הראשון ¹¹³.

ורמז לכל זה, מצינו במילת "שבת":

דְּהֵנָּה, מֵילת "שבת", היא נוטריקון של: שַׁבַּת בְּרִית תּוֹרָה,

ומילת "ברית" נרמזת באמצע, ללמדך: שמצוות "שבת", ומצוות "עסק התורה", מתקנים את "פגם הברית".

¹⁰⁹ שמות, ב' - יא'.

¹¹⁰ שמות רבה, פרשה א', כח'.

¹¹¹ "זוהר הקדוש" (חלק ב', דף צב' ע"א).

¹¹² "זוהר הקדוש" (חלק ב', דף צד' ע"ב).

¹¹³ וכפי שנתבאר לעיל באות ח'.

המורס מכל האמור :

דבשמירת שבת בלחוד, אין תיקון לפגם הברית ללא עסק התורה,
שכן, ללא עסק התורה, שוב אין לשבת בן זוג, ושוב אין לאדם את הבטחת השפע
הרוחני והגשמי לששת ימי המעשה.
והרוצה לתקן כל זאת, חייב לאחד ולחבר את שמירת השבת עם עסק התורה,
ואזי, הוא יזכה להביא את החטא אל תיקונו, ולשפע ברכה והצלחה רוחני וגשמי.
יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- הגה"ק רבי שלמה אסולין בן שמחה (שתח"י) זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוגי) בת גרסיה ע"ה
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של כל הקדושים והקדושות אשר נרצחו על קידוש ה'

במלחמת שמחת תורה תשפ"ד